

नेपाल दूरसंचार प्राधिकरण
प्रशासन सेवा अन्तर्गत अनुमतिपत्र समूह, उप निर्देशक पदको
आन्तरिक तथा खुला प्रतियोगिताको लिखित परिक्षाको
पाठ्यक्रम, २०६५

लिखित परीक्षा

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	अंक भार	समय
प्रथम पत्र	दूरसंचार सेवा र व्यवस्थापन तथा कानून र नियमन (सबै सेवाको लागि)	१००	विषयगत उत्तर विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर	८ × १० = ८० १ × २० = २०	३ घण्टा
द्वितीय पत्र	आर्थिक प्रशासन तथा व्यवस्थापन	१००	विषयगत उत्तर समस्या समाधान	८ × १० = ८० १ × २० = २०	३ घण्टा
तृतीय पत्र	सेवा सम्बन्धी	१००	विषयगत उत्तर समस्या समाधान	८ × १० = ८० १ × २० = २०	३ घण्टा

१. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
२. प्रश्नहरू यथासम्भव नेपालको सन्दर्भमा सोधिने र पाठ्यक्रमका सबै विषयहरूलाई समेट्नु पर्नेछ ।
३. द्वितीय पत्रको समाधानमूलक प्रश्नको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ:
  - (क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान ।
  - (ख) दोश्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम ।
  - (ग) तेश्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव ।
  - (घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन गर्ने ठोस तरिका ।
४. द्वितीय र तृतीय पत्रको खण्ड (ख) को विषयगत प्रश्नहरूको स्वरूप निम्नानुसार हुन सक्नेछ :
  - ४.१ लामो उत्तर दिने पूरा प्रश्नहरू सोध्न सकिनेछ ।
  - ४.२ २० अङ्कको एउटै प्रश्नलाई दुई वा दुई भन्दा बढी भागमा (Two or more parts of a single question) विभाजन गरी सोध्न सकिनेछ ।
  - ४.३ एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
५. यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ (तीन) महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा रहेको सम्झनु पर्दछ ।
६. यस भन्दा अगाडि लागु भएका माथि उल्लिखित सेवा, समूह, उपसमूहहरूका पाठ्यक्रमहरू खारेज गरिएका छन् ।
७. पाठ्यक्रम लागू मिति: २०६५।१२।..... देखि लागू हुनेछ ।

**प्रशासन सेवा अन्तर्गत अनुमतिपत्र समूहको उप निर्देशक पदको
आन्तरिक तथा खुला प्रतियोगिताको लिखित परिक्षाको
पाठ्यक्रम, २०६५**

द्वितीय पत्रः आर्थिक प्रशासन तथा व्यवस्थापन

पूर्णाङ्क १००

१. विकास प्रशासनको अवधारणा र नेपालमा यसको प्रयोग
२. आर्थिक तथा वित्तीय प्रशासन: आर्थिक प्रशासनको (Financial Admission) अर्थ र क्षेत्र, आर्थिक प्रशासनको प्रमुख कार्यहरू, सार्वजनिक प्रशासनमा आर्थिक प्रशासनको महत्व, र नेपालमा अर्थ नीति
३. बजेट व्यवस्था, लेखा तथा आन्तरिक नियन्त्रण, लेखापरिक्षण र मौद्रिक तथा वित्तीय नीति सम्बन्धी व्यवस्था ।
4. National Income Accounting
Measurements of National Income & National Product
National Income & product accounting in Nepal - its importance and limitation
५. मुलुकको सोधनान्तर स्थिति, वैदेशिक व्यापार र भुक्तानी सन्तुलन
६. नेपालमा योजनावद्ध विकास र यसको उपयोग र अद्यावधिक योजना ।
७. नेपालको राजस्व प्रशासन सम्बन्धी सामान्य जानकारी ।
८. नेपालमा कर प्रशासन सम्बन्धी सामान्य जानकारी ।
९. आयकर र मुल्य अभिवृद्धिकरको व्यावहारिक पक्षहरू ।
१०. सार्वजनिक खरिद अवधारणा र नेपालमा यसको प्रयोग ।
११. Cost Analysis:- Actual, Forecast, Hypothetical, Fixed, Variable , Incremental ,
Direct, Indirect, Overhead, Running Cost, Common and Joint Cost, Economic Cost,
Accounting Cost and Break Even Point
१२. Capital Budgeting (पूँजीगत बजेट) को अर्थ महत्व एवं तरिकाहरू:
१३. Project को अवधारणा Method of Project Appraisal: Pay Back Period, NPV, Internal
Rate of Return (IRR), Profitability Index etc. नेपालमा Project design को अभ्यास ।
१४. नेपालमा वैदेशिक सहायता नीति, र वैदेशिक सहायता प्राप्त गर्ने प्रक्रिया र नेपालको अर्थ
व्यवस्थामा वैदेशिक सहायताको भूमिका ।
१५. आर्थिक परिसूचक (Economic Indicators)
१६. विश्वव्यापीकरण र नेपाल
१७. गरीबी निवारण (Poverty Alleviation)
१८. आर्थिक उदारीकरण, व्यावसायीकरण र निजीकरण
१९. लैंगिक न्यायको अवधारणा ।
२०. नियमनकारी निकायबाट हुने सुपरिवेक्षण (supervision) अवधारणा, उद्देश्य, कार्यहरू, पद्धतिहरू, महत्व र
गुणहरू, अनुगमन तथा मुल्यांकन (Monitoring and Evaluation), Outside and off side
supervision.
२१. Management: व्यवस्थापनको अवधारण, शक्ति पृथक्करणको सिद्धान्त (Principle of separation of
power), पारदर्शिता र यसका सीमाहरू, अधिकार प्रत्यायोजन (Delegation), अधिकार निक्षेपण
(Devolution), सार्वजनिक संस्थान व्यवस्थापन (public enterprise Management), वैदेशिक
सहायता व्यवस्थापन (Foreign Aid Management), वार्ता व्यवस्थापन (Dialogue Management),
संकट व्यवस्थापन (Crisis Management), आयोजना व्यवस्थापन (project Management), अभिलेख
व्यवस्थापन (Records Management), कर्मचारी व्यवस्थापनको विविध पक्षहरू, उपलब्धिमुलक
व्यवस्थापनको सिद्धान्त र अवधारणा, व्यवस्थापन परीक्षण
२२. संगठन विकासका अवधारणा र तत्वहरू
२३. ऐन नियमहरू:

- क. आयकर ऐन, २०५८ ।
- ख. मुल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ ।
- ग. आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०५५ ।
- घ. लेखापरिक्षण ऐन, २०४८ ।
- ङ. सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ।

खण्ड (ङ) समस्या समाधान

२०

माथिको विषयहरूबाट विषयगत प्रश्नहरू १० वटा सोधिनेछ, जसबाट ८ वटा प्रश्नको उत्तर दिनु पर्नेछ, र समस्या समाधान गर्ने २० अंकका प्रश्न २ वटा सोधिने छ, र एउटाको उत्तर दिनु पर्नेछ ।

नेपाल दूरसंचार प्राधिकरण
प्रशासन सेवा अन्तर्गत अनुमतिपत्र समूहको उप निर्देशक पदको
आन्तरिक तथा खुला प्रतियोगिताको लिखित परिक्षाको
पाठ्यक्रम, २०६५

तृतीय पत्रः सेवा सम्बन्धी

पूर्णाङ्क १००

१. सूचनाको हक र सार्वजनिक निकायको कर्तव्य ।
२. वार्ता तथा सम्झौता गर्ने सीपहरु (Negotiation & Agreement Skills)
३. सार्वजनिक सेवा वितरण ।
४. सहश्राव्दी विकास लक्ष (MDG) र WSIS को उद्देश्य र लक्ष्य ।
५. ट्रेड युनियन, सामुहिक सौदावादी, हडताल र लकआउट सम्बन्धी सामान्य जानकारी ।
६. विश्व व्यापार संगठन र सेवासम्बन्धी सामान्य सम्झौता (GATs or general agreement on trade in services)
७. बौद्धिक सम्पत्ति सम्बन्धी (Intellectual property rights, TRIPs)
८. Foreign Direct Investment (वैदेशिक प्रत्यक्ष लगानी) र नेपालमा वैदेशिक लगानी सम्बन्धी कानूनी र नीतिगत व्यवस्था ।
९. Multinational Company सम्बन्धी सामान्य जानकारी ।
१०. राष्ट्रिय विकासमा गैर सरकारी क्षेत्रको भूमिका ।
११. सरकारी-निजी सहकारीको साभेदारीको अवधारणा र नेपालमा यसको प्रयोग ।
१२. नेपालको विकासमा वैदेशिक सहयोग र अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संस्थाहरुको योगदान ।
१३. विश्व व्यापार संगठन र नेपाल ।
१४. बजारमुखी अर्थव्यवस्थामा नियमनकारी निकायको भूमिका ।
१५. नेपालको अर्थिक विकासमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (ICT) को भूमिका ।
१६. नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण सम्बन्धी जानकारी ।
१७. नेपालमा दूरसञ्चार सेवाको विकास, दूरसञ्चार प्राधिकरण र ग्रामिण दूरसञ्चार सम्बन्धी जानकारी ।
१८. विभिन्न दूरसञ्चार सेवाहरु र त्यसका उपयोगहरु ।
१९. दूरसञ्चार सेवा संचालनमा लगाइने विभिन्न दस्तुर तय गर्ने सम्बन्धमा प्राधिकरणले अवलम्बन गर्ने नीतिहरु, नेपालमा दूरसञ्चार विकास क्रममा स्वच्छ प्रतिस्पर्धाको अवधारणा र निजी क्षेत्रको संलग्नता ।
२०. दूरसञ्चार विकासको लागि Universal Service Obligations र Universal Service Access को अवधारणा ।
२१. दूरसञ्चार सेवा सम्बन्धी समस्याहरुको पहिचान तथा समाधानका उपायहरु ।
२२. गरिबी निवारणको प्रयासमा दूरसञ्चारको योगदान ।
२३. सामाजिक न्याय, सुरक्षा र दूरसञ्चारको उपयोग ।
२४. दूरसञ्चार सेवा र सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको विकासमा सरकारी, गैर सरकारी तथा निजी क्षेत्रको भूमिका ।
२५. दूरसञ्चार सेवा संग सम्बन्धित: Licensing Service: Licensing Objective, Licensing Process & Licensing rules in WTO regulation reference paper.
२६. Project Plan and Proposal: Business Plan (व्यापार योजना), Economic Plan (आर्थिक योजना), Market Plan (बजार योजना), Projected Income & Expenditure Statement and Balance Sheet (अनुमानित वासलात तथा नाफा नोक्सान हिसाब) सम्बन्धी अवधारणा र यसको उपयोग ।
२७. सार्क मुलुकको दूरसंचार प्रणाली र नियमन व्यवस्था बारे सामान्य जानकारी ।
२८. कम्पनीको अवधारणा र यसको उपादयता एवं कानूनी व्यवस्था ।
२९. करार: अवधारणा र यसका आधारभूत सिद्धान्तहरु ।
३०. धितोपत्र सम्बन्धी अवधारणा र नेपालमा यसको उपयोग, कानूनी व्यवस्था ।

३१. दामासाही सम्बन्धी अवधारणा र कानूनी व्यवस्था ।
३२. प्रतिस्पर्धा प्रवर्द्धन र बजार संरक्षण सम्बन्धी व्यवस्था ।
३३. नियमनकारी निकायवाट जारी हुने निर्देशन (Directives) अवधारणा र नेपालमा यसको प्रयोग ।
३४. ऐन, नियम तथा नीतिहरू:
  - क. दूरसञ्चार नीति, २०६० ।
  - ख. दूरसञ्चार ऐन, २०५३ ।
  - ग. दूरसञ्चार नियमावली, २०५४ ।
  - घ. विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०४९ ।
  - ङ. भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ ।
  - च. प्रतिस्पर्धा प्रवर्द्धन तथा बजार संरक्षण ऐन, २०६३ ।
  - छ. रेडियो ऐन, २०१४ ।
  - ज. ग्रामीण दूरसंचार विकास कोष परिचालन (कार्यविधि) विनियमावली, २०६४ ।
  - झ. सेवा प्रदायक तोक्ने सम्बन्धी (कार्यविधि) विनियमावली, २०६४ ।
  - ञ. औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९ ।
  - ट. कम्पनी ऐन, २०६३ ।
  - ठ. मध्यस्थता ऐन, २०५५ ।
  - ड. साभेदारी ऐन, २०२० ।
  - ढ. प्राइभेट फर्म रजिष्ट्रेशन ऐन, २०१४ ।
  - ण. अख्तियार दूरुपयोग अनुसन्धान ऐन, २०४८ ।
  - त. अख्तियार दूरुपयोग अनुसन्धान नियमावली, २०५९ ।
  - थ. भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ ।

खण्ड (ड) समस्या समाधान

२०

माथिको विषयहरूवाट विषयगत प्रश्नहरू १० वटा सोधिनेछ, जसवाट ८ वटा प्रश्नको उत्तर दिनु पर्नेछ, र समस्या समाधान गर्ने २० अंकका प्रश्न २ वटा सोधिने छ, र एउटाको उत्तर दिनु पर्नेछ ।